

Samiske rettigheter og konsultasjonsordningen

Bjørn Olav Megard, ekspedisjonssjef, Avdeling for
urfolk og nasjonale minoriteter, KDD

Bodø, 7. september 2023

Bakgrunn

FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, artikkel 27

ILO-konvensjon om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, artikkel 6

Samerettsutvalget 2 (NOU 2007: 13)

Sameloven kapittel 4

Minoriteters rett til kulturutøvelse

Kulturutøvelse
kan bl.a.
omfatte:

Tradisjonell næringsvirksomhet (f.eks. samisk reindrift)

- Aktiviteter som fiske eller jakt
- Rett til å bo i tradisjonelle områder

Særlig aktuelt i
Norge:

Arealbruk som påvirker samisk reindrift

- Offentligrettslig regulering av samisk næringsvirksomhet
- Tradisjonell aktivitet (f.eks. regulering av reintall og fiskerestriksjoner).

Når er SP artikkel 27 krenket?

Når det oppstår «vesentlige negative konsekvenser» for kulturutøvelsen (ifølge Høyesterett)

- Ikke ved enhver ulempe
- Ikke tiltak med begrenset innvirkning på kulturutøvelsen – påvirker eller vanskeliggjør kulturutøvelsen uten å medføre *vesentlige* negative konsekvenser
- Ikke avgjørende om minoriteten påføres ekstraarbeid eller tilleggskostnader

Avbøtende tiltak kan medføre at SP likevel ikke krenkes

Sentralt om minoriteten har hatt mulighet til effektiv deltakelse i beslutningsprosessen (konsultasjoner)

Kan retten til kulturutøvelse veies mot andre hensyn?

Utgangspunkt:

Ikke rom for avveining mot andre hensyn dersom tiltaket først anses å ha *vesentlige negative konsekvenser* for kulturutøvelsen (etter å ha tatt hensyn til eventuelle avbøtende tiltak)

Modifikasjoner (med uavklart rekkevidde):

Retten til kulturutøvelse kan veies mot *andre rettigheter etter SP* eller *andre grunnleggende rettigheter*

Hva er konsultasjoner?

Krav til prosedyre -
Mer enn en hørt en
rett til hørt

Skal foretas «i god
tro»

Formål: oppnå
enighet om foreslått
tiltak

Prosessen skal
dokumenteres

Hvem har plikt til å konsultere?

Plikten til å konsultere retter seg mot regjeringen, departementer, direktorater og andre underliggende virksomheter (§ 4-3 bokstav a)

Statsforetak og private rettssubjekter når de utøver myndighet på vegne av staten (§ 4-3 bokstav b)

Kommuner og fylkeskommuner (§ 4-4 første ledd)

Hvem har rett til å bli konsultert?

På statlig nivå: Sametinget og andre representanter for berørte samiske interesser

På kommunalt og fylkeskommunalt nivå: representanter for berørte samiske interesser

Saker som er gjenstand for konsultasjoner

Lovgivning, forskrifter, andre beslutninger eller tiltak (§ 4-1 første ledd eller § 4-4)

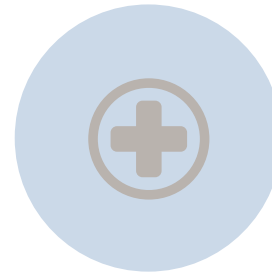
"[...] som vil kunne påvirke samiske interesser direkte"

Saker som er unntatt konsultasjonsplikt

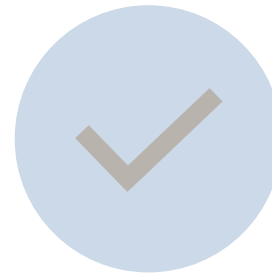
Geografisk avgrenset

Innsigelsessaker mv.

Avgrensning mot saker om (stats)budsjett

Avgrensning mot tildeling av tilskudd

Prosessuelle krav

1

Samiske interesser må identifiseres (§ 4-3 eller § 4-4)

2

Samiske interesser må varsles om tiltaket «så tidlig som mulig» (§ 4-5 første ledd). De samiske interessene må svare «innen rimelig tid» (§ 4-5 andre ledd)

3

Partene må gi full informasjon om relevante forhold (§ 4-6 første ledd andre punktum)

4

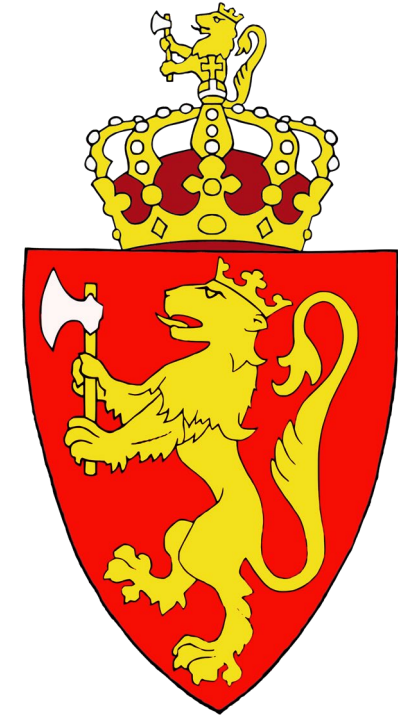
Konsultasjonene skal gjennomføres i «god tro og med formål om å oppnå enighet» – ikke avslutte så lenge partene antar at det er mulig å oppnå enighet i saken (§ 4-6)

5

Plikt til å skrive protokoll/referat (§ 4-4 annet ledd, jf. § 4-7)

Klage og kontroll – hva skjer hvis kommunen/fylkeskommunen ikke har konsultert slik sameloven bestemmer?

- Klage (fv. § 28, jf. sameloven § 4-10)
- Lovlighetskontroll (kommuneloven kapittel 27)
- Ugyldighet (sameloven § 4-9)

Veiledning

- [Prop. 86 L \(2020–2021\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)
- Tolkningsuttalelser
 - [Retten til kontradiksjon og forholdet til konsultasjoner – spørsmål om hjemmel til å ta gebyr for å gjennomføre konsultasjoner - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)
 - [Kapittel 4 Konsultasjoner - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)
- [Veileder for statlige myndigheters konsultasjoner med Sametinget og eventuelle øvrige samiske interesser \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no)
- [Veileder-for-kommuner-og-fylkeskommuner-om-konsultasjoner-med-samiske-interesser.pdf \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no)

Kommunal- og
distriktsdepartementet